

VINDKRAFT

tillägg till översiktsplan för Avesta och Fagersta kommuner
samt planeringsunderlag för Norbergs kommun

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

2010-12-28

HUR SAMRÅDET BEDRIVITS

Ett tematiskt tillägg, avseende vindkraft, till översiktsplanerna för Avesta, Fagersta och Norbergs kommuner, benämnt *Vindkraft, Avesta, Fagersta och Norbergs kommuner, tillägg till översiktplan*, har under tiden 14 juli – 1 september 2010 varit utsänd på samråd till allmänheten, intresseorganisationer, kommunala förvaltningar och nämnder, angränsande kommuner och statliga myndigheter.

Samrådsmaterial har under samrådstiden funnits tillgängligt på Västmanland-Dalarna miljö- och byggförvaltning i Avesta samt på stadsbiblioteken i Avesta, Fagersta och Norberg. Handlingarna har också funnits tillgängliga på kommunernas hemsida.

Öppethussamråd har hållits i Avesta, Fagersta och Norberg med ytterst få besökare.

Information om samrådet har även lämnats via annonsering i ortstidningar samt via kommunens hemsida.

SAMRÅDSREDOGÖRELSENS INNEHÅLL

Under samrådet har 28 stycken skriftliga samrådsyttranden inkommit:

Länsstyrelsernas yttrande, och vissa kortfattade yttranden återges i sin helhet. I övrigt är yttrandena i större eller mindre omfattning sammanfattade. De fullständiga yttrandena finns tillgängliga på kommunen.

SAMMANFATTNING AV INKOMNA YTTRANDE	3
Statliga myndigheter och verk m.m.	3
Länsstyrelsen Dalarnas län	3
Länsstyrelsen Västmanlands län.....	9
Länsstyrelsen i Gävleborgs län	15
Energimyndigheten.....	15
Försvarsmakten.....	17
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB).....	18
SGI.....	19
SGU	19
Trafikverket	21
Lantmäteriet	24
Skogsstyrelsen Västmanlands distrikt	25
Angränsande kommuner	25
Smedjebackens kommun, Miljö- och byggkontoret.....	25
Hedemora kommun.....	25
Kommunala nämnder och organ	25
Fagersta kommun, Utbildnings- och fritidsförvaltningen.....	25
Politiska partier	26
Krylbo S-förening Avesta S-förening.....	26
Institutioner, föreningar / organisationer	26
Västmanlands läns museum.....	26
Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) i Avesta kommun.....	26
Fagersta Fågelskådare.....	27
Barkensjöarnas Fiskevårdsförening.....	28
Dalarnas Ornitologiska Förening (DOF) och Folkare Ornitologiska Förening	28
Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) i Fagersta kommun	30
Folkärna norra bygdegårdsförening.....	30
Företag	32
Dala Vind.....	32
Svenska Kraftnät.....	33
Vattenfall	34
Skanova.....	35
Sveaskog	35
Övriga	36
Privatperson 1	36
MILJÖBEDÖMNING	36
STÄLLNINGSTAGANDE	36

SAMMANFATTNING AV INKOMNA YTTRANDE

Nedan följer en sammanfattning av inkomna yttranden med synpunkter på planförslaget samt kommentarer till dessa.

Remissynpunkter i sammanfattning	Kommentarer
Statliga myndigheter och verk m.m.	
Länsstyrelsen Dalarnas län	
Riksintresse enligt 4 kap 1-2 § MB Nedre Dalälven och riksintresse kulturmiljö enligt 3 kap MB	
<p>Nedre Dalälvsområdet är i sin helhet av riksintresse för det rörliga friluftslivet enligt 4 kap 1-2 § MB på grund av sina natur- och kulturvärden. Här finns också riksintresseområden för kulturmiljö enligt 3 kap MB. Det öppna flacka älv- och sjölandskapet är känsligt för påverkan, både sådan påverkan som innebär att landskapsdelarna inom riksintresset fysiskt påverkas som att riksintresset visuellt påverkas av åtgärder som görs inom de bergsområden som omsluter riksintresset. De föreslagna områdena för vindkraft ansluter till delar av riksintressena som är av betydelse för förståelsen och upplevelsen av riksintressets äldre årsringar och värdebärare för området. Den visuella påverkan på riksintresseområdet som vindkraftsetablering inom områdena Vi3, Vi4 och Vi6 kan innebära ska redovisas med lämpliga visualiseringsmetoder. Beskrivningen av konsekvenserna för riksintresseområdet ska utvecklas liksom hur kommunen avser tillgodose riksintresset.</p>	<p><i>Rekommendationerna för Vi3, Vi 4 och Vi6 förtydligas med hänsyn till riksintressena.</i></p> <p><i>Handlingen innehåller en generell rekommendation om att påverkan på landskapsbilden ska studeras i fotomontage om vindkraftverk placeras i sådana lägen att de kan bli synliga från landskapskaraktärerna By jordbruksbygd eller Älvstråket. Dessa landskapskaraktärer innefattar huvuddelen av riksintresset enligt MB 4 kap 1-2 §§ inom Avesta kommun.</i></p> <p><i>Kommunernas uppfattning är att visualiseringar inte ska utföras inom översiktsplanearbetet. Vindkraftverkens synlighet beror på faktorer som inte är kända i översiktsplaneskedet, såsom de framtida vindkraftsetableringarnas exakta geografiska omfattning och läge, typ av verk, antal verk m.m. Att illustrera fiktiva anläggningar ger ett falskt sken av exakthet. Visualiseringar ska göras av exploitören inför utbyggnad, i samband med tillståndsprövning/bygglovprövning.</i></p>
<p>Som information kan nämnas att regeringen enligt ett pressmeddelande 2010-09-09 har beslutat att tillstyrka ansökningen om att Älvlandskapet Nedre Dalälven ska utses till biosfärområden inom Unecos program Man and the Biosphere, MAB. Unesco har nu att fatta beslut.</p>	<p><i>Handlingen kompletteras angående ansökan om bildande av biosfärområde.</i></p>
<p>Den brednäbbade nötkräkan omfattas av fridlysningsbestämmelser enligt 8 kap. miljöbalken och 4 § artskyddsförordningen (2007:845). Det innebär bl.a. att det är förbjudet att avsiktligt störa fåglar eller skada eller förstöra fågelns fortplantningsområden eller viloplatser. Enligt 14 § artskyddsförordningen får länsstyrelsen i det enskilda fallet ge dispens från förbudet. Det skäl som kan vara tillämpligt här för att ge dispens är av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet eller av andra tvingande</p>	

Remissynpunkter i sammanfattning	Kommentarer
<p>skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse.</p> <p>Område X1 gränsar till Hedemora kommun, och område W014 ligger huvudsakligen i Hedemora kommun. Naturreseptet Hässlen, som innehåller det hasselbestånd som nötkråkan är beroende av, ligger i sin helhet i Hedemora kommun. Det är rimligt att anta att nötkråkans revir också finns i Hedemora kommun. här behövs en närmare samordning mellan Avesta och Hedemora kommun om hur riksintresset kan tillgodoses. Innan någon bedömning kan göras av graden av påverkan på riksintresseområdet för vindkraft bör en utredning över nötkråkans utbredning i förhållande till hela riksintresseområdet för vindbruk, i både Avesta och Hedemora kommuner, göras och kommuniceras med Länsstyrelsen före planens utställning.</p> <p>Konsekvenserna för båda riksintresseområdena för vindkraft, W013 Skansen och W014 Rönningberget, som finns i kommunen ska redovisas liksom hur kommunen avser tillgodose riksintresset. Endast ett område, W013, är nu redovisat i konsekvensbeskrivningen. Beskrivningen kan med fördel göras mer utförlig.</p> <p>Se även avsnitt om mellankommunal samordning nedan.</p> <p>Hälsa och säkerhet</p> <p>Naturvårdsverket har riktvärden för buller från vindkraftverk, se http://www.naturvardsverket.se/sv/Verksamheter-med-miljopaverkan/Buller/Buller-fran-vindkraft/Riktvarder-for-ljud-fran-vindkraft/. Enligt dessa bör ljudnivån vid bostäder inte vara högre än 40 dBA. I friluftsområden och i områden med lågt bakgrundsljud bör den inte överstiga 35 dBA. Om vindkraftverken ger ifrån sig så kallade rena toner bör ljudnivån vara 5 dB lägre. Riktvärdena avser ljudnivån från såväl den planerade anläggningen som närliggande befintliga vindkraftsanläggningar. Kommunen kan i tillägget redovisa områden där man bedömer att ljudnivån ska vara 35 dBA.</p>	<p><i>Avesta kommun har begärt in yttrande från Hedemora kommun som ställer sig positiva till upphävande av del av riksintresseområde för vindkraft där den brednäbbade nötkråkan har sitt revir i Hedemora kommun.</i></p> <p><i>Kommunen har gjort avvägning mellan naturmiljöintresset och vindkraftsintresset utifrån försiktighetsprincipen. Kommunen avser att eventuella fördjupade studier ska göras av vindkraftsexploatörerna. Rekommendationerna för område X1 kompletteras med att: "Vindkraftsutbyggnad kan övervägas om fördjupade studier av nötkråkornas revir och beteenden kan visa på att en utbyggnad inte riskerar påverkan på nötkråkornas population negativt."</i></p> <p><i>Underlag finns för hela utbredningsområdet för nötkråkan, se hänvisning i översiktsplanen. Avgränsningen av X1-området ska revideras inför utställningen utifrån kompletterad redovisning från Dalarnas Ornitologiska Förening, se kommentar till deras yttrande nedan.</i></p> <p><i>Se även kommentar till skrivelse från Energimyndigheten respektive från Dala Vind nedan.</i></p> <p><i>Konsekvensbeskrivningen kompletteras i detta avseende.</i></p> <p><i>Handlingen kompletteras under avsnitt 3.3 Befolkning och bebyggelse och avsnitt 3.7 Friluftsliv. I avsnitt 3.7 under kunskapsbrist kompletteras texten med att kommunerna i dagsläget saknar sådan kunskap om friluftsområden där låg ljudnivå är av vikt för områdets upplevelsevärden.</i></p>

Remissynpunkter i sammanfattning	Kommentarer
<p>Underlaget till bedömningen att ett skyddsavstånd om 300-500 meter är tillräckligt för att skydda de boende från buller bör redovisas.</p>	<p><i>Handlingen kompletteras.</i></p>
<p>Vindkraftshandboken, Boverket 2009, s 32, redovisar ett riskavstånd avseende olyckor om 350 meter. Uppgiften om 150 meter i planbeskrivningen bör ändras.</p>	<p><i>Handlingen revideras.</i></p>
<p>Mellankommunal samordning</p> <p>Samtliga föreslagna områden för vindkraftsparker gränsar till eller ligger i närheten av kommungränsen mot Hofors, Sandvikens och Sala kommuner. Planförslaget bör redogöra för hur planförslaget påverkar dessa kommuner. Även riksintresseområdet Skammorssjön-Oppsjön i Sandvikens kommun, X029, bör behandlas i planförslaget.</p>	<p><i>Konsekvensbeskrivningen kompletteras.</i></p>
<p>För riksintresseområdet för vindbruk W014, Rönningberget, som ligger både i Avesta och Hedemora kommun, se tidigare avsnitt om riksintresse vindbruk.</p>	<p><i>Se ovan angående samråd med Hedemora kommun.</i></p>
<p>Allmänna synpunkter</p> <p>Enligt text s 5 under rubriken <i>Tillståndsprövning</i> står att beslut enligt 9 kap <u>samordnas</u> med annan lagstiftning. Länsstyrelsens prövningen utgår endast från miljöbalken men i tillståndet upplyses om annan lagstiftning som kan bli aktuell för ärendet. Texten bör korrigeras.</p>	<p><i>Handlingen revideras.</i></p>
<p>Avsnitt 1.5 om prövningsprocessen kan med fördel kompletteras med en kort beskrivning av vad som behandlas i en bygganmälan. Hänvisning till den myndighetsgemensamma webbplats www.vindlov.se kan också göras i detta avsnitt.</p>	<p><i>Texten revideras utifrån den nya plan- och bygglagen som träder i kraft 2011-05-02.</i></p>
<p>Riksintresseområdena för vindkraft bör kunna identifieras med namn eller nummer på karta. I texten hänvisas till områden, t.ex. Sn23. Det bör förklaras att dessa områdesbeteckningar återfinns i översiktsplanen från 2007.</p>	<p><i>Handlingen kompletteras.</i></p>
<p>Det vore bra om de kartor som redovisar olika intressen (s 19-20, 23-24, 25-26, 29-30) kan kompletteras med de föreslagna vindbruksområdena, för att underlätta tolkningen av planförslagets innebörd för de olika intressena.</p>	<p><i>Handlingen kompletteras.</i></p>
<p>Tillägget bör redovisas digitalt och finnas tillgäng-</p>	<p><i>Kommunerna har alla gällande översiktsplaner</i></p>

Remissynpunkter i sammanfattning	Kommentarer
<p>ligt på kommunens webbplats.</p> <p>Vindkraft</p> <p>I kap 4.3 redovisas de kriterier som legat till grund för utpekande av Vi-områden. Ett allmänt skyddsavstånd om 500 meter till bebyggelsesamlingar föreslås. Underlaget till det föreslagna avståndet bör redovisas.</p> <p>De generella riktlinjer som föreslås bör samlas på en plats i planförslaget för att öka tydligheten och användbarheten. Nu finns riktlinjerna dels i kap 5, dels i kap 3. Det bör framgå om riktlinjerna gäller alla typer av vindkraftsanläggningar, från stora anläggningar till minikraftverk. Riktlinjer bör finnas för alla typer av verk.</p> <p>Det bör också klargöras om de generella riktlinjerna gäller för etableringar inom alla områden, dvs både utpekade vindkraftsområden och områden där lämpligheten får prövas från fall till fall (A och B s 33).</p> <p>I kap 6 upprepas sedan en del av de allmänna rekommendationerna i kap 5, vilket känns onödigt.</p> <p>I kap 7 redovisas nya delområden i översiktplanen. Det är viktigt att kartan har en underlagskarta som gör det lätt att lokalisera de olika områdena. I sin nuvarande utformning är kartan svår att använda. Den gällande översiktsplanekartan kan vara ett lämpligt underlag.</p> <p>Miljömål</p> <p>Beskrivningen av påverkan på miljömålet <i>Ett rikt odlingslandskap</i> på s 60 är svår att förstå. Landskapet i sig påverkas knappast av utsläpp. Om floran avses bör det stå ”föroreningar som kan förändra floran”.</p> <p>Kommunikationer</p> <p>Den allmänna vägen 715 går genom delområde Vi3 Skansen, vilket bör framgå av beskrivningen s 37.</p> <p>Det bör framgå att Dala Airport (Borlänge flygplats) är av riksintresse för kommunikation.</p> <p>MSA (Minimum Sector Altitude) är den höjd på vilken flygplanen påbörjar den sista delen av inflygningen. Flygtrafiken rör sig med fastställda</p>	<p><i>tillgängliga på sina hemsidor.</i></p> <p><i>Handlingarna kompletteras.</i></p> <p><i>De riktlinjer som anges i kapitel 3 är ett referat från den landskapsanalys som upprättats som underlag till översiktsplanen. För att öka tydligheten stryks dessa ur handlingen och ersätts med en hänvisning till landskapsanalysen. Riktlinjerna gäller alla typer av verk, vilket förtydligas i kapitel 5.</i></p> <p><i>Texten förtydligas med att riktlinjerna gäller etablering generellt, dvs inom alla typer av områden.</i></p> <p><i>Handlingen revideras så att upprepningar undviks.</i></p> <p><i>Handlingen kompletteras med en kartbilaga i A1 format.</i></p> <p><i>Handlingen revideras.</i></p> <p><i>Handlingen kompletteras.</i></p> <p><i>Handlingen kompletteras.</i></p> <p><i>Handlingen kompletteras med text samt karta över MSA-tytor i kap 3.8 Infrastruktur och försvarsintressen.</i></p>

Remissynpunkter i sammanfattning	Kommentarer
<p>marginaler över den MSA-påverkande ytan, vars höjd är samma som högsta hinder inom ytan. Den MSA-påverkande ytan består av en cirkel med radien 55 km, vilken utgår från flygplatsens landningshjälpmedel.</p> <p>MSA-ytorna för Stockholm/Västerås flygplats, Dala Airport och Gävle flygplats sträcker sig in över Avesta kommun och ska uppmärksammas i samband med planering av höga byggnader såsom vindkraftverk, eftersom nya hinder kan ha negativ inverkan på flygtrafiken.</p> <p>Enligt Luftfartsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om markering av byggnader, master m.m. (LFS 2008:47) ska alla föremål över 20 meter utanför tätort respektive 45 meter i övrigt meddelas Transportstyrelsens luftfartsavdelning som beslutar om och, i förekommande fall, hur föremålet ska markeras.</p> <p>Geoteknik</p> <p>Geologiska och geotekniska förutsättningar bör redovisas översiktligt med avseende på riskfaktorer, t.ex. risk för ras/skred i berg/jord, för lokalisering av såväl vindkraftsanläggningar som nya anslutningsvägar.</p> <p>Landskap</p> <p>Länsstyrelsen har haft synpunkter på den landskapsanalys som varit underlag för tillägget: ”Sambanden mellan när- och fjärrperspektiven behöver belysas och beskrivning av siktlinjer och vyer i landskapet kan utvecklas, för att analysen ska ge vägledning vid t ex vindkraftsplanering.” ”Det är svårt att utläsa känsligheten i de olika landskapskaraktärerna.... De målformuleringar som finns för respektive landskapskaraktär är så generella att de är svåra att använda som stöd vid planering.” Även i samrådet om avgränsning av MKB har Länsstyrelsen framfört synpunkter om att vindkraftens påverkan i ett fjärrperspektiv behöver belysas. En revidering av landskapsanalysen pågår men den reviderade analysen ingår inte i remisshandlingen. Påverkan på landskapsbilden av de föreslagna vindkraftsområden behöver utvecklas i planförslaget.</p> <p>I planförslaget beskrivs landskapets värden i avsnittet om kulturmiljö (s 23-24) men tas inte upp i avsnittet om naturmiljö eller friluftsliv. Resone-</p>	<p><i>Handlingen kompletteras under avsnitt 3.8 Infrastruktur och försvarsintressen.</i></p> <p><i>Handlingen kompletteras med generell beskrivning av geologiska förhållanden. Bra regionala underlag för ras och skred för ej bebyggda områden saknas. Det finns ett behov av planeringsunderlag, men det ingår inte i detta projekt. Se även kommentar till SGI.</i></p> <p><i>I avgränsningen av MKB:n (sid 53) har påverkan på landskapet bedömts kunna utgöra betydande miljöpåverkan främst vad gäller områden av riksintresse. Handlingen kompletteras genom att möjlig påverkan på landskapsbilden i riksintresseområden av de i planen redovisade Vi-områdena beskrivs översiktligt, i text.</i></p> <p><i>Kommunernas uppfattning är att konsekvenser genom visuell påverkan ska beskrivas och redovisas i t.ex. fotomontage när konkreta förslag till vindkraftutbyggnad föreligger. I översiktsplaneskedet saknas det faktaunderlag om de framtida parkerna som krävs för att kunna illustrera dessa på ett trovärdigt och korrekt sätt. Handlingen kompletteras så att detta tydligt framgår.</i></p> <p><i>Handlingen kompletteras i avsnitt 3.5 Naturmiljö samt 3.7 Friluftsliv och rekreation, med vissa resonemang om landskapets värden. För att</i></p>

Remissynpunkter i sammanfattning	Kommentarer
<p>mang om ett landskaps kunskapsvärde, upplevelsevärde, bruksvärde etc. är relevanta även för andra miljöer än kulturpräglade miljöer. Den europeiska landskapskonventionen betonar helheten i landskapet, och det är angeläget att beskrivningen och värderingen av landskapet görs utifrån ett sådant helhetsperspektiv snarare än utifrån de olika traditionella sektorsintressena. Detta är särskilt betydelsefullt när det gäller vindkraftsetableringar som kan påverka landskapet starkt.</p>	<p><i>knyta begreppen kunskapsvärde, upplevelsevärde och bruksvärde till t.ex. naturmiljön behövs en metodutveckling motsvarande den som RAÄ har drivit för kulturmiljön. Avesta, Fagersta och Norbergs kommuner välkomnar en sådan metodutveckling genom t ex Naturvårdsverket eller länsstyrelserna, men kan inte själva driva frågan inom ramen för översiktsplanetillägget</i></p> <p><i>Den översiktliga landskapsanalys som ligger till grund för översiktsplanetillägget utgår från ett helhetsperspektiv. Översiktsplanetilläggets indelning i sektorsvisa kapitel beror bl.a. på att underlagen rörande utpekade värdefulla miljöer, såsom länsstyrelsens RUM-material, har denna uppdelning.</i></p>
<p>Naturvård</p> <p>Cirka 0,5 km sydost om område Vi2 Skallberget vid Skissensjöarna finns ett Natura 2000-område. Området är även på väg att skyddas som naturreservat.</p>	<p><i>Natura 2000-området är omnämnt i översiktsplanen. Texten kompletteras angående pågående reservatsbildning.</i></p>
<p>Område Vi2 ligger i sin helhet inom en s.k. värdestrakt för tallskog, vilket bör framgå.</p>	<p><i>Handlingen kompletteras.</i></p>
<p>Inom område Vi3 ligger flera områden som i Länsstyrelsens inventeringar visat sig ha höga naturvärden, som Högberget, Kolningsberget och Axtjärnsberget. I rekommendationerna om hänsynstagande till lokala naturvårds- och kulturintressen bör även dessa områden nämnas.</p>	<p><i>Högberget (dvs. det område som tas upp i länsstyrelsens underlag) ligger endast delvis inom Vi3. En mindre justering kommer dessutom att göras av område Vi3:s gräns vad gäller Högberget. Handlingen kompletteras vad gäller hänsynstagande till de nämnda objekten.</i></p>
<p>I den nordöstra delen av Avesta kommun mot Gästrikegränsen finns misstanke om att det kan finnas ett kungsörnsrevir. Det bör utredas närmare om reviret används regelbundet innan vindkraftsområden lokaliseras till denna del av kommunen.</p>	<p><i>Handlingen kompletteras.</i></p>
<p>Försvarsintressen</p> <p>I Avesta kommun finns inga riksintressen som kan redovisas öppet i översiktsplaner. Det finns inga konflikter med totalförsvarets intressen inom de redovisade vindparksområdena förutom inom i den nordöstra delen av det stora området i Avesta kommun, Vi3, på gränsen mot Sandvikens kommun. Om ett vindkraftsprojekt blir aktuellt här, kan Försvarsmakten komma att ha synpunkter på enskilda vindkraftsverks positioner.</p>	<p><i>Se kommentar på Försvarsmaktens yttrande.</i></p>
<p>Miljökonsekvensbeskrivning</p> <p>Kommunen har samrått med Länsstyrelsen om</p>	<p><i>I avgränsningen av MKB:n (sid 53) har påverkan</i></p>

Remissynpunkter i sammanfattning	Kommentarer
<p>avgränsning av miljökonsekvensbeskrivningen (MKB). Länsstyrelsen ansåg då att nya kraftledning och vägdragningar till vindkraftverken kan i vissa områden komma att påverka även naturmiljön och landskapsbilden på ett negativt sätt, vilket borde belysas. Detta saknas i MKB.</p> <p>Följande avgränsning har gjorts för vilka miljöaspekter där betydande miljöpåverkan kan uppstå: påverkan på människor, djur, växter och mark, landskap, kulturmiljö och riksintressen. Beskrivning av konsekvenserna för landskapet saknas.</p> <p>Miljökonsekvensbeskrivningen bör kompletteras enligt ovanstående.</p>	<p><i>på landskapet bedömts kunna utgöra betydande miljöpåverkan främst vad gäller områden av riksintresse. Påverkan på områden av riksintresse genom vägdragningar och kraftledningar nämns i MKB:n. Beskrivningen är översiktlig och ska konkretiseras i samband med ansökningar om miljötillstånd eller bygglov.</i></p> <p><i>Handlingen kompletteras så att landskapsbilden vad gäller berörda riksintressen lyfts fram i avsnitt 6.2 Vi- vindparksområden samt 8.2 Miljökonsekvensbeskrivning.</i></p>
<p>Länsstyrelsen Västmanlands län</p> <p>Riksintressen</p> <p>Riksintresse för Vindbruk</p> <p>I Västmanlands län finns inga utpekade områden av riksintresse för vindbruk.</p> <p>Riksintresse för Kulturmiljövård</p> <p>I samrådshandlingen har ett antal områden identifierats som särskilt lämpliga att utreda för vindkraftetablering, sk. Vindparkområden (Vi-områden). I dessa områden ska vindkraft prioriteras framför andra intressen och utbyggnad av stora och medelstora vindkraftanläggningar bedöms som särskilt lämpligt.</p> <p>Länsstyrelsen konstaterar att avståndet mellan riksintressegräns för kulturmiljövård och gränser för Vi-områden i många fall är korta. Avstånden är i flera fall endast 2 km och i vissa fall så korta som 200 meter. I miljöbedömningen redovisas att flera av de utpekade vindparkområdena kan komma att bli synliga från riksintresseområden för kulturmiljö. Länsstyrelsen saknar ett förtydligande av hur kommunen förhåller sig till visuell påverkan på riksintressen.</p> <p>Påtaglig skada på riksintressen ska alltid undvikas. Även åtgärder som görs utanför riksintressets gräns kan skada riksintressets värden. Det är viktigt att en noggrann bedömning av hur enskilda riksintressen kommer att påverkas görs i varje enskilt fall vid kommande prövning av vindkraftetablering. I en MKB bör bedömningen av vindkraftetableringens visuella påverkan göras ur både fjärrperspektiv och</p>	<p><i>Kommunernas uppfattning är att det faktum att vindkraftverk blir synliga från kulturmiljöer av riksintresse inte behöver skada riksintressets värden. Konsekvenserna beror på avståndet, men även på typen av riksintresse och typen av omgivning. Handlingen kompletteras i avsnitt 8.2 Miljökonsekvenser med kommentarer kring detta för de kulturmiljöer av riksintresse som berörs av planens Vi-områden.</i></p> <p><i>Kommunerna delar synpunkten att en noggrann bedömning av hur enskilda riksintressen kommer att påverkas ska göras vid kommande prövningar av vindkraftsetableringar samt att denna bedömning ska innefatta visuell påverkan. Handlingen kompletteras så att detta tydligt framgår.</i></p>

Remissynpunkter i sammanfattning	Kommentarer
<p>avseende kortare avstånd. Analysen bör även omfatta visuell påverkan av nya kraftledningar och nya vägar. Länsstyrelsen delar i nuläget inte slutsatsen i miljökonsekvensbeskrivningen att översiktsplanetillägget värnar ett säkerställande av riksintressena för kulturmiljövården.</p>	
<p>Riksintresse för Naturvård</p>	
<p>Naturreservatet och Natura 2000-området Silvtjärn i Norbergs kommun öster om Malmkärragruvan saknas i samrådshandlingen. Reservatet ligger nordväst om det nya vindparksområdet Vi7. Det pågår en utvidgning av reservatet vilken kommer att medföra att Silvtjärn ligger i direkt anslutning mot Vi7.</p>	<p><i>Natura 2000-området Silvtjärn finns med på karta sid 19 i planen samt och nämns i MKB:n på sid 61. Handlingen kompletteras vad gäller den pågående utvidgningen av naturreservatet.</i></p>
<p>Påverkan på ett Natura-2000 område gäller inte enbart inom området utan även verksamheter utanför området kan påverka värden inom Natura-området. Länsstyrelsen anser därför att det bör nämnas i rekommendationerna till Vi7 att särskild hänsyn bör tas även till Silvtjärn.</p>	<p><i>Handlingen kompletteras med att område Vi7 ligger nära Natura 2000-området samt att särskild hänsyn behöver tas.</i></p>
<p>Riksintresse för Kommunikationer</p>	
<p>I samrådshandlingen framgår ej att Stockholm/Västerås flygplats samt Dala Airport (Borlänge flygplats) är av riksintresse för kommunikationer. Kommunen bör i planering av vindkraftsområden uppmärksamma inflygningsområden (MSA-påverkad yta) i Avesta, Fagersta och Norbergs kommuner. Luftrummet bör fredas i den utsträckning som Trafikverket finner påkallat.</p>	<p><i>Handlingen kompletteras med karta över MSA-tytor i kap 3.8 Infrastruktur och försvarsintressen.</i></p>
<p>Hälsa och säkerhet</p>	
<p>Geotekniska förhållanden</p>	
<p>Länsstyrelsen uppmärksammar att markförhållanden inte varit utgångspunkter i val av lämpliga lokaliseringar för vindkraft. Geotekniska förhållanden och eventuella geotekniska risker som t. ex ras/skred bör belysas tydligare i förslaget.</p>	<p><i>Se kommentar till yttrande av Länsstyrelsen för Dalarnas län.</i></p>
<p>Säkerhetsavstånd</p>	
<p>Länsstyrelsen ser positivt på att samrådsförslaget tar hänsyn till säkerhetsavstånd för vägar. Det är samtidigt angeläget att motsvarande säkerhetsavstånd med kopplingar till andra trafikslag också beaktas.</p>	<p><i>Säkerhetsavstånd finns även angivet för järnväg. Handlingen ska kompletteras med MSA-tytor, se ovan.</i></p>
<p>Mellankommunal samordning</p>	
<p>Kommunen bör redogöra ytterligare för vilken</p>	<p><i>Handlingen kompletteras med ett nytt avsnitt</i></p>

Remissynpunkter i sammanfattning	Kommentarer
<p>påverkan föreslagna områden kan få på angränsande kommuner. Kommuner som ligger nära kommungränsen är Hofors, Sandviken och Salas kommuner.</p> <p>Länsstyrelsens övriga granskning <u>Underlag</u></p> <p>Översiktsplanens aktualitet</p> <p>Enligt 1 kap 3 § PBL ska varje kommun ha en aktuell översiktsplan. Länsstyrelsen vill förtydliga att nu föreliggande samrådsprocess avser tillägg till gällande översiktsplan för Norberg antagen 1993-12-06 och översiktsplan för Fagersta antagen 2007-12-18. Länsstyrelsen har senast i aktualitetsredogörelse daterad 2010-09-03 konstaterat att gällande översiktsplan för Norberg är inaktuell. Redogörelsen har inkommit till kommunen under föreliggande samråd.</p> <p>Länsstyrelsen har även i samråd om miljökonsekvensbeskrivning för tillägget till översiktsplan kommenterat det problematiska i att utarbeta ett tillägg till en översiktsplan som inte är aktuell (yttrande 2010-03-17, Lst dnr: 401-768-10). Det är Länsstyrelsens uppfattning att ett tillägg till översiktsplan i detta fall förutsätter en aktuell översiktsplan.</p> <p>Landskapsanalys</p> <p>I samråd rörande den Landskapsanalys omfattande Avesta, Fagersta och Norbergs kommuner som använts som underlag för tillägg till översiktsplan och tillhörande miljökonsekvensbeskrivning har Länsstyrelsen (yttrande 2010-03-05, Lst dnr:439-508-10) och andra remissinstanser framfört synpunkter.</p> <p>Av synpunkterna framgår att beskrivning och analys i landskapsanalysen behöver utvecklas och konkretiseras för att denna ska kunna fungera som beslutsunderlag i samhällsplaneringen. Av samrådshandlingen framgår inte om detta har resulterat i någon revidering eller utveckling av Landskapsanalysen. Av miljökonsekvensbeskrivningens avsnitt om metodik (s. 53) framgår att kommunerna har bedömt att det i översiktsplanarbetet inte behöver tas fram ytterligare underlagsmaterial utöver landskapsanalysen. Länsstyrelsen anser därför att samrådshandlingen behöver utvecklas avseende påverkan på landskapsbilden.</p>	<p><i>under 8.4 Övriga konsekvenser</i></p> <p><i>Handlingen justeras så att det klargörs att den ska utgöra planeringsunderlag för pågående översiktsplanering i Norbergs kommun. För Avesta och Fagersta kommuner är den ett tillägg till gällande översiktsplaner.</i></p> <p><i>Landskapsanalysen för Avesta, Fagersta och Norbergs kommuner har reviderats efter samrådet, vilket kommer att framgå i tillägget till översiktsplan i kapitel 10 Samrådsredogörelse.</i></p> <p><i>Se vidare kommentar till Länsstyrelsen Dalarnas yttrande, underrubrik "Landskap".</i></p>

Remissynpunkter i sammanfattning	Kommentarer
<p>Upplägg</p> <p>Kartmaterial</p> <p>Länsstyrelsen anser att det vore positivt om föreslagna Vi-områden kunde redovisas tillsammans med planeringsförutsättningarna i samrådshandlingens kapitel 3. Planen skulle då ge möjligheten att överblicka om vilka allmänna och enskilda intressen kan komma att påverkas av föreslagna vindkraftsområdena.</p> <p>Utpekade områden</p> <p>Länsstyrelsen anser att rekommendationerna i samrådsförslaget blir otydliga då rekommendationer för vindbruk är fördelade på såväl föreslagna Vi-områden och x- områden som tillägg till befintliga rekommendationer i översiktsplanerna. Det är svårt att förstå hur de olika rekommenderade och undantagna områdena förhåller sig till varandra, detta blir tydligt i kartorna på s 44-45 i samrådshandlingen.</p> <p>I avsnitt 4.3 ”Sammanvägning” har kommunen definierat tre olika typer av områden:</p> <p>A) Områden som bedöms som särskilt lämpade för vindkraft</p> <p>B) Områden där lämpligheten för vindkraft får prövas från fall till fall.</p> <p>C) Områden som bedöms som olämpliga för vindkraft</p> <p>Länsstyrelsen anser att rubriken för område B är otydligt formulerad. Såväl område A som B skulle kunna vara lämpade för vindkraft p.g.a. de olika förutsättningar som räknas upp. Etablering av stora (kod B 40.90/40.95 i FMH-bilagan) eller medelstora (kod C 40.100 i FMH-bilagan) vindkraftsanläggningar föregås alltid av en prövning där lämpligheten bedöms från fall till fall enligt miljöbalken, oavsett om området tillhör kategori A eller B.</p> <p>Länsstyrelsen anser att ett förtydligande bör göras i avsnitt 7 om varför områden har pekats ut där ”enstaka vindkraftverk kan prövas”. Kommunen bör även utveckla om denna formulering innebär att vindkraftverk inte får prövas i icke utpekade områden.</p> <p>Prövning av vindkraftanläggningar görs från fall till fall och vid prövning hämtas underlag från många</p>	<p><i>Handlingen kompletteras med en kartbilaga med karta i AI format.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras. Handlingen kompletteras med en karta i AI format. Se även kommentar till Länsstyrelsen i Dalarna.</i></p> <p><i>Områden av typ B ges ny benämning: ”Områden som kan vara lämpliga för vindkraft”.</i></p> <p><i>I avsnitt 4 Avgränsning av vindkraftsområden framgår att det finns tre olika grundkategorier av områden. I kategori B Områden som kan vara lämpliga för vindkraft (dessa områden är inte särskilt utpekade utan ”restområden”) prövas lämpligheten utifrån de generella riktlinjerna i avsnitt 5. Kommunen anser att utifrån metodredovisningen i avsnitt 4 behövs inget ytterligare förtydligande i avsnitt 7.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras.</i></p>

Remissynpunkter i sammanfattning	Kommentarer
<p>olika håll. Bl.a beaktas vad som står i kommunernas översiktplan. Översiktplanen är ett underlag vid prövning och är ett vägledande dokument, men utgör inga riktlinjer som prövningen måste förhålla sig till, vilket avsnitt 4.1 ger intrycket av.</p> <p>Kulturmiljö</p> <p>Miniverk och Friggeverk i x-områden</p> <p>Ett antal områden har i ÖP-tillägget rubricerats som olämpliga för vindkraft, s.k. X-områden. Av texten framgår dock att den vindutbyggnad som här avses olämplig endast omfattar stora och medelstora vindkraftanläggningar. Mindre anläggningar, Gårdsverk och Miniverk s.k. Friggeverk är fortsatt möjliga att uppföra. Länsstyrelsen anser att detta leder till en otydlighet i dokumentet.</p> <p>Dessa mindre vindkraftverk är i allmänhet stora strukturer i relation till det omgivande landskapet och traditionell bebyggelse. Gårdsverk definieras som vindkraftverk med en totalhöjd på 20-50 meter eller vars rotordiameter överstiger 3 meter. Miniverk (Friggeverk) definieras av vindkraftverk med en totalhöjd på maximalt 20 meter inklusive rotorblad. För Friggeverk krävs (så som namnet antyder) inte heller bygglov enligt PBL, eller byggnämnan, så vitt det inte ska uppföras på en byggnad eller närmare tomtgränsen än verkets höjd.</p> <p>X-områdena sammanfaller i flera fall med områden med höga natur- eller kulturvärden. Rekommendationerna till dessa omfattar i vissa fall gårdsverk men saknar riktlinjer avseende minikraftverk. Länsstyrelsen menar att kommunerna bör skriva tydligare rekommendationer om vilka hänsyn som ska tas i X-områden avseende miniverk. Övervägande bör göras om vissa X-områden helt ska undantas från vindkraftetablering.</p> <p>Behov av uppdaterade kulturmiljöunderlag</p> <p>Bra och uppdaterade kunskapsunderlag om kulturhistoriskt värdefull bebyggelse och kulturlandskap är viktiga förutsättningar för att göra de bedömningar som krävs i kommande beslut om lokalisering och utförande av nya vindkraftverk. Då etablering av vindkraftverk kan ställa stora krav på vägstandard kan t ex en inventering av det äldre vägnätet behöva göras.</p> <p>Länsstyrelsen anser att kommunerna bör uppdatera kunskapsunderlagen t ex genom inventering av den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen i kommun-</p>	<p><i>Så kallade Friggeverk kan anläggas utan prövning eller bygglov i enighet med bestämmelserna i miljöbalken samt plan- och bygglagen. Gårdsverk ska alltid prövas i enighet med gällande lagstiftning.</i></p> <p><i>Minikraftverk (s.k. Friggeverk) kan med dagens lagstiftning INTE regleras eftersom de inte kräver någon prövning enligt plan- och bygglagen.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras.</i></p> <p><i>Det finns ett generellt behov av aktuella planeringsunderlag inom kulturmiljö.</i></p>

Remissynpunkter i sammanfattning	Kommentarer
<p>en. I samrådshandlingen noteras att kommunernas kulturminnesvårdsprogram gamla. Dessa bör uppdateras. Länsstyrelsen vill i detta sammanhang upplysa om att det är möjligt att söka medel från Länsstyrelsens kulturmiljövårdsbidrag.</p> <p>Värnande av landskapsbilder</p> <p>Tillägget bör tydligare värna landskapsbilden. Samrådshandlingen framhåller betydelsen av att värna upplevelsen av landskapet från vandringslederna. Till detta kan läggas behovet av att analysera andra utblickspunkter t ex i friluftsmiljöer och från kulturvägar.</p> <p>Det är positivt att vindkrafttillägget har ambitionen att ta hänsyn till lokala kulturmiljöintressen vid utbyggnaden av vindkraft. Länsstyrelsen vill i detta sammanhang särskilt understryka vikten av tillbörliga respektavstånd från kyrkomiljöer, Världsarvet Engelsberg och kulturresevatet Bråfors bergsmansby.</p> <p>Siktanalys/fotomontage bör alltid utföras då byggnation av vindkraftverk blir aktuell i dessa lägen, något som bör förtydligas i samrådshandlingens generella riktlinjer.</p> <p>Under rubriken <i>Fortsatt planering för att förhindra negativ miljöpåverkan</i> i Miljökonsekvensbeskrivningen (s. 57) framhålls att det är troligt att arkeologiska utredningar kommer att behövas i kommande planeringsskeden för att det ska vara möjligt att bedöma påverkan på kulturmiljön av en vindkraftsutbyggnad. Länsstyrelsen vill dock framhålla att det i en sådan bedömning kan vara lika viktigt med andra typer av inventeringar av det kulturhistoriska landskapet.</p> <p>Kommunikationer</p> <p>Länsstyrelsen vill påminna om att Trafikverket arbetar med att ta fram ett material till stöd för arbetet med vägar av kulturvärde. Materialet kan komma att utgöra ett stöd för kommunerna i arbetet med vindkraftutbyggnad under den aktuella planperioden.</p> <p>Länsstyrelsen vill upplysa om att åtgärder på befintliga vägar liksom nybyggnation av sådana och som kan relateras till vindkraftutbyggnaden kan</p>	<p><i>Handlingen innehåller ett flertal rekommendationer om hänsyn till landskapsbilden, bl.a. att fotomontage ska utgöras om utbyggnad medför att vindkraftverk blir synliga från de landskapskaraktärer som särskilt kännetecknas av öppenhet och höga kulturmiljövärden. Lämpliga fotopunkter ska väljas ut i samråd med berörd kommun. Därmed kan även friluftsmiljöer och kulturvägar bevakas i kommande planering.</i></p> <p><i>Rekommendationer anges i samrådshandlingens kapitel 5 och 6 om hänsyn till bl.a. kyrkor och världsarvet Engelsberg. Rekommendationerna kompletteras i enlighet med synpunkten.</i></p> <p><i>Handlingen kompletteras.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras.</i></p>

Remissynpunkter i sammanfattning	Kommentarer
<p>komma att omfattas av samrådsskyldighet gentemot Länsstyrelsen i enlighet med 12 kap § 6 MB.</p> <p>Rekommendationer för enskilda vindparksområden</p> <p>Vi7 ligger nära området runt Stora Malmkärra vilket är utpekad som odlingslandskapets bevarandeområde. Bevarandeområdet borde redovisas i samrådshandlingen och rekommendationer om hänsyn till bevarandeområdet föras in i samrådshandlingen. Vi-området ligger i relativ närhet till riksintresset Norbergs gruvmiljöer.</p> <p>Länsstyrelsen anser att rekommendationerna för vindkraftsområde Vi10 bör förtydligas, detta med avseende på vindkraftsetablering som kan få negativ inverkan på världsarvet Engelsbergs bruk.</p>	<p><i>Handlingen kompletteras beträffande Stora Malmkärra såsom bevarandevärd odlingslandskap. Stora Malmkärra ingår i riksintresset Kalkstråket Norberg-Fagersta. Handlingen kompletteras med en rekommendation som omfattar riksintresseområdet. Närheten till Norbergs gruvmiljöer framgår i avsnitt 8.5.</i></p> <p><i>Handlingen kompletteras.</i></p>
<p>Länsstyrelsen i Gävleborgs län</p> <p>Länsstyrelsen i Gävleborg har inget att erinra angående dessa områden.</p>	
<p>Energimyndigheten</p> <p>Generellt vill Energimyndighet betona vikten av regeringens mycket tydliga uttalanden om att utbyggnaden av vindkraft ska främjas och därmed ges en högre prioritet än tidigare. Mot bakgrund av detta och den nationella planeringsramen på 30 TWh till år 2020 är ökad elproduktion från vindbruk ett nationellt intresse som måste få tillgång till mark- och vattenområden. Vindbruk måste därmed också få synas i samhället samtidigt som etableringen av vindkraft ska ske i balans med andra intressen.</p> <p>Övergripande synpunkter</p> <p>Energimyndigheten anser att samrådshandlingen är välutarbetad och behandlar de områden/frågor som bör krävas av en handling av detta slag, vilket är grundläggande och av stor betydelse för en väl avvägd lokalisering av vindkraftanläggningar.</p> <p>Det är positivt att ett flertal stora områden bedömts som lämpliga för större vindbruksetableringar.</p> <p>Inom planförslaget finns två områden som utgör riksintresse för vindbruk, W013 och W014. Dessa områden har redovisats som riksintresse för vindbruk, men enligt ställningstaganden så bedöms</p>	<p><i>Handlingen kompletteras avseende X029.</i></p>

Remissynpunkter i sammanfattning	Kommentarer
<p>W014 vara olämpligt för vindbruk, och W013 har justerats något, vilket dock inte påtagligt påverkar möjligheten till etablering. Riksintresse X029 i Sandvikens kommun (som även nämns på sid 12) angränsar till Avesta kommun och bör således bearbetas inom ramen för Avestas översiktliga planering.</p> <p>Det är Energimyndighetens ståndpunkt att vindbruk i stor utsträckning är förenligt med riksintresse för såväl natur som friluftsliv, vilket även kan påvisas genom praxis i sakfrågan. Restriktioner bör därför inte generaliseras för dessa områden utan bör avgöras vid prövning av specifik etablering där påverkan på riksintresset bedöms utifrån ett grundligare beslutsunderlag än vad som omfattas vid en översiktsplanering.</p> <p>Riksintresset för vindbruk bedöms inte vara tillgodosett i föreliggande planförslag enligt nedan.</p> <p>Specifika synpunkter:</p> <p>Sid 2. Riksintresse för vindbruk tar upp två områden som berör Avesta kommun. Då riksintresseområde X029 i Sandvikens kommun angränsar till Avesta kommun anser Energimyndigheten att även detta område berör Avesta kommun och bör hanteras inom ramen för översiktsplanen.</p> <p>Sid 4. Den formella värderingen av ett tematiskt tillägg till Översiktsplanen och en fördjupning till översiktsplanen är missvisande. En ny översiktsplan har samma juridiska tyngd oavsett om det är en fördjupning eller ett tematiskt tillägg, och ersätter alltid de ställningstaganden som görs i befintlig översiktsplan, om inget annat anges.</p> <p>Sid 42. Område bedömt som olämpligt för vindbruk, benämnt XI i planhandlingen, omfattar hela delen av riksintresseområde för vindbruk, W014, beläget i Avesta kommun, samt är angränsande till samma område beläget i Hedemora kommun. Anledningen till ställningstagandet är en lokal förekomst av den rödlistade arten Nötkråka. Enligt artdatabanken är denna mindre förekomst av lokal karaktär och kan inte anses vara nötkråkans huvudsakliga utbredningsområde. Området har inte något formellt bevarandeskydd enligt miljöbalken och saknar skydd för fågelförekomst. Området har bra möjligheter för anslutning till elnätet vilket stärker dess potential som lämpligt för vindbruk. Vindbruk bör kunna etableras i samverkan med förekomst av</p>	<p><i>Kommunerna bedömer att vindkraftutbyggnad kan vara förenlig med riksintresse för friluftslivet. Vad gäller naturmiljöer av riksintresse finns inget generellt motsatsförhållande, dock har kommunerna bedömt att just de naturmiljöer av riksintresse som finns inom kommunerna inte är förenliga med vindkraftsutbyggnad</i></p> <p><i>Synpunkten noteras.</i></p> <p><i>Handlingen kompletteras avseende X029.</i></p> <p><i>Texten i handlingen förtydligas.</i></p> <p><i>Kommunen har utifrån försiktighetsprincipen gjort en avvägning mellan naturmiljövärden (den brednäbbade nötkråkan är fridlyst) och vindkraftsintressen. Översiktsplanen utgör ett underlag för fortsatta planerings- och prövningsprocesser. Rekommendationerna för XI kompletteras, se även kommentar till Länsstyrelsen i Dalarna, så en eventuell intressent måste visa att en vindkraftsexploatering är förenlig med bl a miljöbalkens hänsynsregler och försiktighetsprincipen.</i></p>

Remissynpunkter i sammanfattning	Kommentarer
<p>nötkråka, där hänsyn till denna förekomst bör hanteras inom ramen för den enskilda ansökan. Energimyndigheten bedömer att riksintresse för vindbruk enligt miljöbalken ska ha företräde vid prövning.</p> <p>Sid 61. Sammanställningen över säkerställandet av riksintressen saknar en bedömning av hur riksintresset för vindbruk, W014 säkerställs.</p> <p>Sammantaget anser Energimyndigheten att planförslaget delvis är i linje med regeringens och Energimyndighetens intentioner avseende planering för förnybar energi.</p>	<p><i>Handlingen kompletteras i avsnitt 8.5 Påverkan på miljömål, riksintressen och miljö kvalitetsnormer.</i></p>
<p>Försvarsmakten</p> <p>I Avesta, Fagersta och Norbergs kommuner finns inga riksintressen som kan redovisas öppet i översiktsplaner. Huvuddelen av landets kommuner är dock berörda av totalförsvarets intressen. En generell text om riksintresset för totalförsvaret bör därför läggas in under rubriken Riksintressen på sid. 61. Ett förslag följer nedan.</p> <p><i>"Riksintresset för totalförsvarets militära del</i></p> <p><i>Riksintresset för totalförsvarets militära del (3 kap 9§ andra stycket miljöbalken) kan i vissa fall redovisas öppet i översiktsplanen, i andra fall inte. Dels finns områden i form av övnings- och skjutfält och flygflottiljer som redovisas öppet, dels områden som av sekretessskäl inte kan redovisas öppet. De senare har oftast koppling till spanings-, kommunikations- och underrättelsesystem. Huvuddelen av Sveriges kommuner är i olika omfattning berörda av riksintresset.</i></p> <p><i>I Avesta, Fagersta och Norbergs kommuner finns inga riksintressens om kan redovisas öppet. Inom kommunerna kan riksintresset framför allt påverkas av uppförande av höga byggnadsobjekt som master och vindkraftverk. Därför bör Försvarsmakten kontaktas i tidigt skede i sådana plan- och bygglovärenden. Hela landets yta är samrådsområde för objekt högre än 20 m utanför tätort och högre än 50 m inom tätort. "</i></p> <p>I planen redovisas ett antal vindparksområden. Det finns inga konflikter med totalförsvarets intressen inom dessa förutom inom i det nordöstra delen av det stora området i Avesta kommun, på gränsen mot Sandvikens kommun. Om ett vindkraftsprojekt blir</p>	<p><i>Handlingen kompletteras i avsnitt 3.8 Infrastruktur och försvarsintressen samt 8.5 Påverkan på miljömål, riksintressen och miljö kvalitetsnormer.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras.</i></p>

Remissynpunkter i sammanfattning	Kommentarer
<p>aktuellt här, kan Försvarsmakten att komma att ha synpunkter på enskilda vindkraftsverks positioner.</p>	
<p>Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)</p> <p>Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har inga åsikter om de valda platserna för möjlig vindkraftsutbyggnad i Avesta, Fagersta och Norbergs kommuner i detta skede. MSB har däremot generella synpunkter med fokus på människors hälsa och säkerhet (inte buller och reflexer) vid etablering och drift av vindkraftverk som bör beaktas i den fortsatta processen.</p> <p>Förebyggande åtgärder vid etablering och drift</p> <p>MSB vill upplysa om ytterligare lagstiftning som blir relevant vid etablering och drift av en vindkraftspark. Ett exempel är lagen om skydd mot olyckor (2003:778). Vid etablering och drift av exempelvis vindkraftsanläggningar är det viktigt att göra en bedömning av vilka olycksförebyggande och skadebegränsande åtgärder som behöver vidtas i förväg.</p> <p>Till grund för detta måste en fullständig och övergripande utredning av riskerna göras. Det bör även ske ett samråd med den kommunala räddningstjänsten, Arbetsmiljöverket och sjukvårdshuvudmannen samt även länsstyrelsen då det är aktuellt. Målet med dessa samråd är att det utifrån tänkbara scenarion, under byggtid och under drifttid, ska finnas en planering som medger att effektiva räddningsinsatser kan vidtas och att ansvarsförhållandena är utredda.</p> <p>MSB vill även upplysa om 2 kap. 2 § i lagen om skydd mot olyckor (2003:778) att det är ägaren eller nyttjanderättsinnehavare som i skälig omfattning ska hålla utrustning för släckning av brand och för livräddning vid brand eller annan olycka.</p> <p>Säkerhet och risker</p> <p>Underlaget bör även ta upp risker som vindkraftverken bidrar med och som kan påverka omgivningen och de människor som rör sig i området. Exempel på detta är brand, blixtnedslag, nedfallande delar och totalhaverier. Även risken för oljeläckage eller läckage av andra farliga ämnen som hanteras i vindkraftverken bör finnas med och tas hänsyn till i underlaget.</p>	<p><i>Handlingen kompletteras i avsnitt 3.3 Befolkning och bebyggelse avseende lagen om skydd mot olyckor (2003:778).</i></p> <p><i>Handlingen kompletteras i avsnitten 3.3 Befolkning och bebyggelse samt 8.4 Övriga konsekvenser.</i></p>

Remissynpunkter i sammanfattning	Kommentarer
<p>Sårbarhet</p> <p>MSB värnar om kontinuitet och säkerhet i elförsörjningen. För att minska risken för eventuella bortfall av el är det viktigt att utrustningen och distributionsledningarna är dimensionerade och utformade så att hänsyn tas till risken för extremhändelser och framtida klimatförändringars påverkan.</p> <p>Rakel</p> <p>MSB har i uppdrag av regeringen att införa, förvalta och utveckla radiokommunikationssystemet Rakel för skydd och säkerhet. Vid den fortsatta planeringen av vindkraften inom utpekade områden, då noggrannare positioner är kända, bör kontakt tas med MSB (enheten för infrastruktur Rakel) för att utreda så att vindkraftverkens placering inte blir något hinder för radiokommunikationssystemet.</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p> <p><i>Handlingen kompletteras i kapitel 9 Uppföljning av planen.</i></p>
<p>SGI</p> <p>Vi noterar att redovisning av markförhållanden och eventuella geotekniska risker inte tagits upp vilket vi ser som en brist vid lokalisering av lämpliga etableringsplatser. SGI anser att geotekniska förutsättningar för att lokalisera vindkraftsanläggningar översiktligt tidigt bör redovisas med avseende på riskfaktorer, t.ex. risk för ras/skred i berg/jord eftersom dessa faktorer kan vara avgörande för lämpligheten utifrån ett geotekniskt perspektiv. En bedömning bör också göras av i vilken omfattning det finns geotekniska svårigheter att dra fram nya anslutningsvägar. En grov värdering kan göras utifrån bl.a. geologiska och topografiska kartor.</p> <p>SGI bedömer vidare att det skulle vara värdefullt att inkludera en strategi för hur geoteknisk lämplighet bör hanteras vid framtida detaljplanering och bygglovgivning för vindkraftverk i områdena.</p> <p>Anledningen till våra synpunkter är att vi allmänt anser att information om nämnda frågeställningar är av värde vid översiktlig planering eftersom det är viktigt att tidigt uppmärksamma eventuella geotekniska riskfaktorer kopplade till säkerhetsaspekter vid val av framtida markanvändning.</p>	<p><i>Handlingen kompletteras med en översiktlig beskrivning av markförhållanden och geotekniska risker. Se även kommentar på Länsstyrelsen i Dalarnas läns yttrande.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras.</i></p>
<p>SGU</p> <p>Allmänna geologiska förutsättningar</p> <p>I tillägget till översiktsplanen kan man med fördel i</p>	<p><i>Handlingen kompletteras översiktligt angående</i></p>

Remissynpunkter i sammanfattning	Kommentarer
<p>större utsträckning beröra de geologiska förutsättningarna som råder i de olika områdena. I några enstaka områdesbeskrivningar har geologiska företeelser nämnts för de fall där det finns något speciellt i området eller dess närhet. Man bör dock även beskriva de olika områdenas geologiska karaktär. Här bör också nämnas eventuell närhet till grundvattenförekomster och andra känsliga områden.</p>	<p><i>geologiska förhållanden i kap. 3.2. Se även kommentarer till SGI.</i></p>
<p>Huvuddelen av områdena är bergsområden men några områden finns även i lägre partier. Häll och morän är i allmänhet det vanligast men även finsediment förekommer. Ett av områdena avviker dock nästan helt. Bastmora (XI1) är huvudsakligen täckt av finsandiga svallsediment och grovsilt. Dessa jordarter kan medföra att stabiliteten är sämre och att erosionen av jordlagren kan bli påtaglig. Framför allt när exploatering och friläggning av markytan sker blir erosionskänsligheten stor. Huvuddelen av områdena bör dock inte medföra några stora problem vid grundläggningen då jordtäckena ofta är tunna och osammanhängande där inte berget går i dagen.</p>	<p><i>Områden med X-beteckning är avsedda att <u>inte</u> bebyggas med vindkraft.</i></p>
<p>Vid exploateringen åtgår ballastmaterial i form av makadam och betongballast. Materialförsörjningen till anläggningsarbetet har knappt berörts i planen men här bör man belysa de olika områdenas för- och nackdelar.</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i> <i>Materialförsörjningen är inte en styrande faktor för kommunens vindkraftplanering. Vid framtida utbyggnad av större vindkraftsanläggningar kommer exploitörerna att beskriva detta.</i></p>
<p>Mineral</p> <p>Generellt sett är Bergslagen av stort intresse för prospektering. Innan lokalisering av vindkraftverk och kraftledningsdragningar beslutas bör samråd ske med SGU och innehavare av undersöknings-tillstånd enligt minerallagen.</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p>
<p>Grundvatten</p> <p>I samband med etablering av vindkraftverk finns risk för negativ påverkan på grundvattnet om inte hänsyn tas till detta vid anläggningen. Den största risken föreligger generellt sett i samband med det schaktningsarbete som måste utföras på den plats där vindkraftsverket ska anläggas samt för dragning av vägar och elledningar till verket. Schaktningsarbete innebär att en del av det jordlager som utgör ett naturligt skydd mot föroreningar tas bort vilket ökar risken för förorening av grundvattnet. Efter-som vindkraftsverk och transformatorstationer innehåller olja finns även risk för att det vid en eventuell olycka i samband med entreprenad eller</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p>

Remissynpunkter i sammanfattning	Kommentarer
<p>underhåll läcker ut olja till ett närliggande grundvattenmagasin.</p> <p>Enligt SGU:s uppgifter finns inga större grundvattentillgångar av betydelse för nuvarande eller framtida dricksvattenförsörjning i anslutning till de planerade områdena för vindkraftsetablering inom Fagersta, Avesta och Norbergs kommuner. SGU rekommenderar ändå att det i samband med etableringen undersöks, och vid behov vidtas skyddsåtgärder, om det finns enskilda brunnar där dricksvattenkvaliteten riskerar att påverkas negativt till följd av vindkraftsutbyggnaden.</p>	<p><i>Handlingen kompletteras med SGU:s uppgifter om grundvattentillgångar.</i></p> <p><i>Enskilda brunnar är inte en översiktsplane fråga, men blir aktuell i senare planeringsskeden.</i></p> <p><i>Handlingen kompletteras i kapitel 9 Uppföljning av planen.</i></p>
<p>Trafikverket</p> <p>Väg</p> <p>Väg 66 och väg 70 utgör vägar av riksintresse, vilket framgår av handlingen. Här framgår också att avståndet mellan ett vindkraftverk och allmän väg minst bör vara vindkraftverkets totalhöjd, dock minst 50 meter, vilket är i enlighet med Trafikverkets rekommendationer.</p> <p>I kommande planering är det viktigt att beakta den mängd transporter som genereras i samband med byggande av vindkraftsparker. Det är därför angeläget att i tidiga skeden ta hänsyn till transportinfrastrukturens förutsättningar och villkor.</p> <p>Generellt anser vi att förutsättningarna för infrastrukturen till och i de utpekade områdena ska beskrivas tidigt i planeringen. Möjligheterna för transporter behöver utredas och planeras noggrant i förväg så att de verkligen kan genomföras.</p> <p>Trafikverket bör vara en samarbetspart tidigt i arbetet där vägnätet ska undersökas för att se vilka kompletteringar som behöver göras. Texten nedan beskriver vårt förhållningssätt när projektering är aktuell.</p> <p>Vägnätet</p> <p>Vägnätets standard och bärighet bör beaktas i ett tidigt skede. Besiktning av sträckorna bör göras tillsammans med oss för att avgöra vilka eventuella åtgärder som är nödvändiga längs det allmänna vägnätet. Om åtgärder behöver utföras på det statliga vägnätet kräver det planering i god tid och det finns idag inga medel avsatta för dessa behov.</p>	<p><i>Synpunkten noteras. Frågan hanteras i kommande planerings- och tillståndsprocess.</i></p> <p><i>Handlingen kompletteras i kapitel 9 Uppföljning av planen.</i></p> <p><i>Synpunkten behandlar frågeställningar som främst är aktuella i ett tidigt skede av utredning/projektering av en vindkraftspark.</i></p> <p><i>Handlingen kompletteras i kapitel 9 Uppföljning av planen.</i></p>

Remissynpunkter i sammanfattning	Kommentarer
<p>Långa och tunga transporter har särskilda behov</p> <p>Transporterna är långa och vissa mycket tunga och därför krävs det dispens från Trafikverket för att få köra på det allmänna vägnätet. Vi rekommenderar att möjligheterna till att få dispens för de planerade transporterna utreds så tidigt som möjligt. Detta kan vara en avgörande faktor för att kunna transportera verken till området.</p> <p>Det kan ibland bli aktuellt med större ombyggnader av korsningar samt viss förstärkning av vägar för att kunna ta sig fram. Behov av ombyggnad mm. bör utredas tidigt tillsammans med oss, där det kan innebära stora kostnader för vindkraftverksföretagen.</p> <p>Trafiksäkerhet</p> <p>Vindkraftverk ska placeras och utformas på ett från trafiksäkerhetssynpunkt acceptabelt sätt. I handlingarna bör framgå, vilket det också gör, att avståndet till vägområdet ska vara minst vindkraftverkets totalhöjd, dock minst 50 m. Vi anser även att reklam inte bör tillåtas på vindkraftverk.</p> <p>Tillstånd enligt väglagen</p> <p>Ny eller ändrad utfart till allmän väg kräver tillstånd enligt 39 § väglagen. Även breddning eller andra åtgärder inom vägområdet kräver tillstånd enligt 43 § väglagen. Tillstånd ges av Trafikverket. För ledningar så hänvisar vi till publikation 2005:14, Ledningsarbeten inom väg- och gatuområden.</p> <p>Järnväg</p> <p>Godsstråket genom Bergsslagen och Dalabanan är av riksintresse för järnväg vilket framgår av handlingen. Även kraftledningar som ansluter till järnvägen är en del av infrastrukturen och en förutsättning för riksintressena. I handlingen framgår att avståndet mellan vindkraftverk och närmaste spårmitt ska vara minst vindkraftverkens totalhöjd +20 meter, dock minst 50 meter, vilket överensstämmer med Trafikverkets rekommendationer. Risk för att is eller andra nedfallande delar sprids över ännu längre avstånd kan innebära att man bör överväga ännu större skyddsavstånd till järnväg. I denna fråga är det bra om kontakt tas med Trafikverket innan utställning. Det är positivt att det i handlingen framgår att man ska ta hänsyn till</p>	<p>Se ovan.</p> <p>Se ovan.</p> <p>Se ovan.</p> <p>Se ovan.</p> <p>Synpunkten noteras.</p>

Remissynpunkter i sammanfattning	Kommentarer
<p>MobiSIR (järnvägens radiosystem för kommunikation) samt att samråd ska ske med Trafikverket i de fall tillfartsvägar till vindkraftverk medför korsning av järnväg.</p> <p>Om etablering av vindkraftverk leder till en anslutning till elnätet via ledning över eller under banvallen, krävs det att ett korsningsavtal upprättas med Trafikverket.</p> <p>Banverket tog under 2009 fram dokumentet "Järnvägen i samhällsplaneringen" vilket redovisar järnvägens roll i samhället samt de behov och krav som måste ställas på övrig samhällsplanering för att bl.a. klara drift, underhåll, säkerhetsfrågor och utveckling av befintlig järnvägsanläggning.</p> <p>Luftfart</p> <p>Samrådshandlingen nämner att vindkraftverk kan påverka flygverksamhet. Här bör förtydligas att Stockholm/Västerås flygplats är av riksintresse, liksom Dala Airport (Borlänge flygplats). MSA (Minimum Sector Altitude) är den höjd på vilken flygplanen påbörjar den sista delen av inflygningen. Flygtrafiken rör sig med fastställda marginaler över den MSA-påverkande ytan, vars höjd är samma som högsta hinder inom ytan. Den MSA-påverkande ytan består av en cirkel med radien 55 km, vilken utgår från flygplatsens landningshjälpmedel.</p> <p>MSA-ytorna för Stockholm/Västerås flygplats och Dala Airport sträcker sig in över Avesta, Fagersta och Norbergs kommuner. Avesta kommun berörs även av Gävle flygplats MSA-yta. Detta ska uppmärksammas i samband med planering av höga byggnader eftersom nya hinder kan ha negativ inverkan på flygtrafiken.</p> <p>Enligt Luftfartsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om markering av byggnader, master m.m. (LFS 2008:47) ska alla föremål över 20 meter utanför tätort respektive 45 meter i övrigt meddelas Transportstyrelsens luftfartsavdelning som beslutar om och hur föremålet ska markeras.</p> <p>Transportinfrastrukturobjekt</p> <p>I gällande Länstransportplan för Dalarnas län 2010 - 2021 (i 100 %-alternativet) finns objektet rv 68 Förbi Fors, nybyggnad i ny sträckning, med planerat genomförande 2015 -18. Som samrådshandlingen framhåller är det viktigt att eventuella vind-</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras.</i></p> <p><i>Handlingen kompletteras med karta över MSA-ytor i kap 3.8 Infrastruktur och försvarsintressen.</i></p> <p><i>Kap 3.8 kompletteras med planerade projekt som kan komma att påverka vindkraftsetableringar.</i></p>

Remissynpunkter i sammanfattning	Kommentarer
<p>kraftverk i området inte utgör hinder för en framtida ny sträckning av riksvägen.</p> <p>Det pågår/planeras flera vägombyggnationer, vilka gäller ombyggnad av befintliga landsvägar till mötesfria vägar som separeras med ett mitträcke (s.k. 2+1-väg). Detta gäller objekt längs rv 68 och rv 70 inom både Västmanlands och Dalarnas län. Här kan nya markanspråk bli aktuella längs befintliga vägar.</p> <p>Tidigare har man även utrett möjligheter till att flytta på järnvägen Godsstråket genom Bergslagen invid Fors samhälle. Detta finns dock inte idag med i Länstransportplan för Dalarnas län 2010 - 2021 men kan eventuellt bli aktuellt i framtiden.</p> <p>Trafikverket ska under 2010-2011 starta 7 förstudier utmed Godstråket genom Bergslagen och Bergslagsbanan. Det råder kapacitetsbrister på banorna och förbättringar behöver göras främst för godstrafiken. De åtgärder som kan bli aktuella på exempelvis Godstråket genom Bergslagen är främst mötesstationer utmed befintlig bana och förlängningar av befintliga mötesstationer.</p> <p>Det pågår även förstudier som syftar till att utreda möjligheterna att öka hastighet och kapacitet på Dalabanan.</p> <p>Mer information om pågående projekt kan hittas på Trafikverkets hemsida.</p> <p>Detaljsynpunkter</p> <p><i>Kap. 6.2 Vindparksområden</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Vi3 Skansen - Allmän väg 715 går genom delområdet. - Vi8 Morkullaberget - Allmän väg 746 går genom delområdet. - Vi6 Större skogsområde nordost om Norberg - Riksintresset Godsstråket genom Bergslagen går genom delområdet. Det bör framgå att riksintresse järnväg är ett allmänintresse som prioriteras högre än de kommunalt utpekade vindkraftområdena. 	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras.</i></p> <p><i>Handlingen kompletteras enligt Trafikverkets synpunkter.</i></p>
<p>Lantmäteriet</p> <p>Ingen erinran mot förslaget till tillägg till översiktsplan.</p>	

Remissynpunkter i sammanfattning	Kommentarer
<p>Skogsstyrelsen Västmanlands distrikt</p> <p>Skogsstyrelsen arbetar med områdesskydd i form av naturvårdsavtal och biotopskydd i områden med höga naturvärden. Områden med biotopskydd och naturvårdsavtal finns i Fagersta kommun vid Onsjö, Morsjön och Bastmora. I Norbergs kommun vid Norberg, Halvarsbening, Karbenning och Nyhyttan vid Hörendesjön. Nya områden tillkommer efterhand. Områdenas belägenhet hittas lättast på www.skogsstyrelsen.se och under rubrik skogens pärlor. De registreras också in på vanliga kartor från Lantmäteriet. Denna databas uppdateras fortlöpande när nya områden tillkommer och ger ett underlag för framtida planering.</p>	<p><i>Handlingen kompletteras i kap. 8.4, som beskriver konsekvenser för bl.a. naturmiljöobjekt, samt under respektive Vi-område.</i></p>
<p>Angränsande kommuner</p>	
<p>Smedjebackens kommun, Miljö- och byggkontoret</p> <p>Miljö- och byggkontoret har inte några synpunkter på förslaget till vindkraft. Kommunen önskar dock att mellankommunala samråd hålls vid eventuell framtida exploatering av vindkraft i de områden som gränsar till Smedjebackens kommun. För övrigt en mycket bra samrådshandling.</p>	<p><i>Handlingen kompletteras med ett nytt avsnitt om mellankommunala frågor under 8.4 Övriga konsekvenser</i></p>
<p>Hedemora kommun</p> <p>I samrådshandlingarna pekar Avesta kommun ut en del av det riksintresseområde för vindkraft som gränsar mot Hedemora kommun som ej lämpligt för vindkraft. Därför föreslår Avesta kommun att även en del av Hedemoras riksintresseområde bör utgå.</p> <p>Miljö- och byggnämnden ställer sig positiva till upphävande av del av riksintresseområde för vindkraft där den brednåbbade nötkråkan har sitt revir.</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p>
<p>Kommunala nämnder och organ</p>	
<p>Fagersta kommun, Utbildnings- och fritidsförvaltningen</p> <p>Nämnden har inget att erinra i ärendet.</p>	

Remissynpunkter i sammanfattning	Kommentarer
Politiska partier	
<p>Krylbo S-förening Avesta S-förening</p> <p>Samrådshandlingen om vindkraft är mycket grundlig och saklig. Kravet på naturvård har beaktats och vi finner det särskilt glädjande att området på Högåsen har skyddats och därmed den brednäbbade nötkräkan.</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p>
Institutioner, föreningar / organisationer	
<p>Västmanlands läns museum</p> <p>I samrådshandlingen står att befintliga inventeringar och analyser av värdefulla kulturmiljöer i berörda kommuner är relativt gamla vilket läns museet instämmer i. De kunskapsunderlag som ligger till grund för miljökonsekvensbeskrivningen i samrådshandlingen avseende Kulturmiljö bygger på inventeringar genomförda under slutet av 1970-talet och tidigt 1980-tal. Idag är delar av bebyggelsen som omnämns i t ex kulturmiljöprogrammen borta eller förändrad. Inställningen till urvalet av kulturhistoriskt intressant bebyggelse och bevarandevärda miljöer har också förändrats med tiden så att fler miljöer och byggnader kan komma att påverkas negativt av en vindkraftsutbyggnad.</p> <p>Västmanlands läns museum förordar att Fagersta och Norbergs kommuner låter genomföra breda kulturhistoriska förstudier med inventeringar av såväl fornlämningsmiljöer som bebyggelsemiljöer inom de områden som avgränsats och prövas för utbyggnad av vindkraftsverk.</p> <p>På sikt bör också Fagersta och Norbergs kommuner uppdatera de befintliga kulturmiljöprogrammen så att kulturmiljöer kan bidra till regionens utveckling i ett långsiktigt hållbart perspektiv.</p>	<p><i>Se kommentar till yttrande från Länsstyrelsen i Västmanlands län.</i></p> <p><i>I samband med kommande exploateringar ligger det på exploatörerna att studera frågorna.</i></p> <p><i>Handlingen kompletteras i kapitel 5 Generella riktlinjer med att krav kan ställas på fördjupade kulturmiljöstudier i samband med tillståndsprövning eller bygglovprövning av vindkraftverk.</i></p> <p><i>Fagersta och Norbergs kommuner har ansökt om bidrag för att kunna ta fram ett aktuellt planeringsunderlag vad gäller kulturmiljö.</i></p>
<p>Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) i Avesta kommun</p> <p>LRF i Avesta ser mycket positivt på kommunernas viljeinriktning att utveckla alternativ energi i samråd med befintlig jord- och skogsbruksnäring.</p>	

Remissynpunkter i sammanfattning	Kommentarer
<p>Alternativ energi och däribland vindkraft kan komma att vara av stor betydelse för landsbygdens fortsatta utveckling.</p> <p>Planen undantar vissa områden, däribland Högåsen och Trångsundsberget. Kommunens motiv för att undanta dessa är att området rymmer den nordligaste häckningsplatsen för nötkråkor. Fågeln flyger på samma höjd som vindkraftverken och skulle därför kunna riskera att krocka med rotorbladen. LRF i Avesta kommun anser underlaget till detta antagande tveksamt och undantaget därmed felaktigt.</p> <p>Även ibland ornitologer går åsikterna isär om i vilken omfattning vindkraft utgör en fara för nötkråkan och andra fågelarter. Inventeringar från exempelvis Åland visar att fågellivet inte påverkas nämnvärt av vindkraftsparker. I området finns bland de bofasta och markägarna dessutom ett intresse och en acceptans för utbyggnad av vindkraft. LRF i Avesta anser det därför orimligt att undanta Högåsen och Trångsundsberget från möjligheter till vindkraftsetablering.</p>	<p><i>Se kommentar på yttrandena från Länsstyrelsen i Dalarnas län samt Energimyndigheten.</i></p>
<p>Fagersta Fågelskådare</p> <p>Det bör anmärkas på att kunskapsluckorna alltså är stora när det gäller vindkraftens påverkan på naturen, särskilt när det gäller större vindkraftsparker på platser som korsas av flyttande fåglar.</p> <p>Därför bör man beakta följande:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vindkraft ska inte lokaliseras till platser som omfattas av skydd enligt miljöbalken eller balkens övergångsregler; inte i nationalparker, riksintressanta områden för naturvård och friluftsliv, områden som listats i miljöbalkens 4 kapitel. Inte heller i naturreservat, Natura 2000-områden, nationalstadsparker, biotopskyddsområden, fågelskyddsområden eller områden som omfattas av landskapsbildsskydd eller strandskydd. Områden som skyddas av internationella naturvårdskonventioner får inte komma ifråga. Anläggningar ska inte heller placeras i nära anslutning till sådana områden, om det finns risk för störningar. 2. Lokalisering av vindkraft bör vidare inte placeras i känsliga eller skyddsvärda områden. Exempel på känsliga och skyddsvärda områden är: <ul style="list-style-type: none"> - Lokaler där många rovfåglar ansamlas och land- 	<p><i>Generellt sett har frågorna hanterats i planen. Vad gäller naturreservat är det syftet och bestämmelserna för berört reservat som avgör om en vindkraftsetablering kan vara förenlig med reservatet.</i></p> <p><i>Planeringsunderlag för berörda kommuner saknas vad gäller detta. Detta finns noterat som kunskapsbrist i handlingen under kap. 3.5.</i></p> <p><i>Kommunen tar tacksamt emot uppgifter om t.ex. rovfågellokaler.</i></p>

Remissynpunkter i sammanfattning	Kommentarer
<p>skapskorridorer där rovfåglar och andra större segelflygande fåglar som tranor mm i stora skaror passerar under flyttningen.</p> <p>- Nära häckningsplatser för rovfåglar och rödlistade fåglar.</p> <p>- Koncentrationsområden för fladdermöss, t ex viktiga flyttstråk.</p> <p>- Områden med rödlistade arter, om dessa kan påverkas negativt. Även förekomst av arter upptagna i EU:s fågel- och art- och habitatdirektiv bör vara anledning till allvarliga överväganden om inte andra platser är lämpliga.</p> <p>Områdena i närheten av Kråkstens naturreservat och Märssjön faller båda inom ovanstående anmärkningar, där stora skaror flyttfåglar (sångsvan och gäss) passerar vid Kråksten och havsörn häckar i närheten av Märssjön.</p> <p>Som ett skrämmande exempel kan avslutningsvis nämnas en ö (Smöla) i Norge där 68 vindkraftverk satts upp och man hittills hittat 28 döda havsörnar under verken.</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p> <p><i>Beskrivningen för område Vi9 och Vi 10 kompletteras med att detta ska studeras särskilt vid en eventuell etablering av vindkraftverk.</i></p>
<p>Barkensjöarnas Fiskevårdsförening</p> <p>Vi hemställer att det vid bygglov för vindkraftverk tas ut en ”Bygdepeng” av exploatören. Ur denna kan sedan föreningar söka medel för sin verksamhet. För vår del är det fiskevårdsåtgärder såsom utsättning av fisk, tillskapande av lekplatser för öring i bäckar, byggande av risvasar, vindskydd, bryggor o dyl.</p>	<p><i>Kommunen är positiv till frågan om bygdepeng eller annan form av lokal kompensation. Handlingen kompletteras i avsnitt 5.3.</i></p>
<p>Dalarnas Ornitologiska Förening (DOF) och Folkare Ornitologiska Förening</p> <p>XI Rönningsberget - Bagghyttan</p> <p>Föreningarna anser att förslagen for Avesta kommun är väl övervägda. Vi vill speciellt påtala vårt stöd till att ej etablera vindkraftverk i område XI Rönningsberget - Bagghyttan. I detta område finns den nordligaste förekomsten av brednäbbad nötkråka i Sverige och den hyser årligen ca 20 - 25 par. En utbyggnad av vindkraftverk i detta område kan komma att äventyra den långsiktiga överlevnaden för nötkråkorna i Hässlenområdet och därmed den nordligaste populationen av</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p>

Remissynpunkter i sammanfattning	Kommentarer
<p data-bbox="256 282 890 315">brednäbbad nötkråka i Sverige (se nedan).</p> <p data-bbox="256 349 890 383">Vi3 Skansen</p> <p data-bbox="256 400 890 667">Ett annat område som utpekats är Vi3 Skansen. Där finns i den mittersta delen Högberget som utgör den högsta punkten i området och som är en viktig del av landskapsbilden. För att behålla landskapsbilden och den obrutna natur som finns där till kommande generationer anser föreningarna att det ej bör byggas något vindkraftverk med tillhörande vägar på berget.</p> <p data-bbox="256 701 890 734">Nötkråkorna i Hässlen</p> <p data-bbox="256 752 890 1081">Nötkråkorna lever hela sitt liv i Hässlen med omgivande skogar. De hämtar hasselnötter i Hässlen och flyger ut med dessa till sina revir som är belägna i skogarna runt omkring. Reviren är spridda i skogen från kanten på hasselbeståndet till ett avstånd på upp till ca 6 km. Flertalet av reviren finns området nord -ost - syd om Hässlen d.v.s. i det område som utpekats som intressant för byggnationer av vindkraftverk. Några revir finns också västerut.</p> <p data-bbox="256 1115 890 1149">Nötkråkorna och vindkraftverken</p> <p data-bbox="256 1167 890 1299">Problemet för nötkråkorna vid en byggnation av vindkraftverk i det utpekade området är att de vid sina förflyttningar mellan Hässlen och reviren kan komma att passera vindkraftverkens rotorblad.</p> <p data-bbox="256 1317 890 1583">Någon forskning verkar ej finnas när det gäller hur nötkråkor beter sig vid ett vindkraftverk. De kan lära sig men de kan lika gärna vara oförstående om faran och ej lära sig förrän de är döda. Nötkråkan har ett helt annat flygsätt än andra studerade fågelgrupper så det finns ej något att lära av sådana studier. Därför måste försiktighetsprincipen gälla i detta fall.</p> <p data-bbox="256 1617 890 1650">Nötkråkan som art</p> <p data-bbox="256 1668 890 1935">Den brednäbbade nötkråkan finns utbredd över de delar av Sverige som har hassel. Hasseln finns i Sverige från Skåne upp till södra Dalarna. Den brednäbbade nötkråkan är helt beroende av hasselnötter som den samlar in på hösten och gräver ner i marken i reviret. Nötkråkan har minskat med ca 50 % de senaste 35 åren, dock inte i Hässlen som verkar ha ett stabilt antal.</p> <p data-bbox="256 1968 890 2002">Vindkraftsplanering i Hedemora kommun</p>	<p data-bbox="890 400 1445 533"><i>Högberget med dess högsta punkt ligger ej inom Vi3 Skansen, men angränsar till detta område. Se även kommentar till Länsstyrelsen Dalarnas yttrande, under rubrik Naturvård.</i></p> <p data-bbox="890 752 1445 786"><i>Synpunkten noteras.</i></p> <p data-bbox="890 1167 1445 1344"><i>Se kommentarer på yttranden från Länsstyrelsen i Dalarnas län samt Energimyndigheten. Efter att reviderat underlag inkommit till kommunen vad gäller nötkråkornas utbredning har områdets avgränsning förändrats, vilket framför allt innebär att området har minskats i norr.</i></p>

Remissynpunkter i sammanfattning	Kommentarer
<p>Området där nötkråkorna finns ligger i det riksin-tressanta området som är beläget både i Avesta och Hedemora kommuner. Enligt uppgifter så kommer Hedemora kommun att ta ställning till sin vind-kraftsplanering under 2011 - 2012.</p>	<p><i>Se kommentarer på yttrande från Länsstyrelsen i Dalarnas län.</i></p>
<p><i>Efter samrådstiden har DOF inkommit med ett bemötande av DalaVinds kompletterande yttrande:</i></p> <p>Enligt Svensk häckfågeltaxering har den brednäbbade nötkråkan minskat med ca 50 % de senaste 35 åren, ett allvarligt problem. Antalet par i Hässlen verkar dock vara stabilt sedan mitten av 1970-talet, vilket gör denna population extra intressant.</p> <p>Orsaken till att nötkråkan ej ligger i en högre hot-klass är att i rödklassningen så ingår även den smalnäbbade rasen vilken det för närvarande går bra för då den lever i en helt annan miljö och livnär sig på cembratallkottens frön (se mer om detta nedan). Rödlistningen i klassen NT innebär att "beståndsstorleken skall hållas under uppsikt". En 50 % minskning är ett allvarligt problem!</p> <p>Nötkråkans sätt att transportera sina nötter från hasselbuskarna till reviret är beskrivet på många ställen i litteraturen. Nötkråkan flyger mycket långsamt och om den har krävan full med nötter så är den än långsammare och osmidigare. Det gör att den kan befinna sig längre tid i den farliga zonen i vindkraftsverkets vingradie än andra fågelarter.</p> <p>Nötkråkan har mycket speciella krav på sin miljö i reviret. Runt Hässlen och dess omgivning bedrivs ett normalt skogsbruk, vilket gör att nötkråkorna för att hitta tillräckligt stora områden som motsvarar de krav de ställer måste söka sig bort från Hässlen. De har sina revir från kanten mot Hässlen och upp till 6 km därifrån.</p>	
<p>Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) i Fagersta kommun</p> <p>Vi anser att de möjliga platser för eventuell vind-kraft här i Fagersta kommun inte kommer att störa vår verksamhet vad gäller jord- och skogsbruk.</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p>
<p>Folkärna norra bygdegårdsförening</p> <p>Lokal utvecklingsgrupp för norra Folkärna och södra Garpenberg</p> <p>Avesta kommun föreslår i förslag till tillägg till den kommunala översiktsplanen att ett av länsstyrelsen</p>	<p><i>Se kommentarer till yttranden från Länsstyrelsen</i></p>

Remissynpunkter i sammanfattning	Kommentarer
<p>berget, som är riksintressant för vindbruk, ligger i Avesta kommun. Vi finner det märkligt om Avesta kommun fattar sitt beslut utan samråd med den kommun som mest berörs av både vindkraft och nötkråkor, Hedemora.</p>	<p><i>Dalarnas län.</i></p>
<p>Företag</p>	
<p>Dala Vind</p> <p>Dala Vind har inlett en förstudie och har för avsikt att inom kort inleda ett samråd med berörda myndigheter angående etablering av vindkraft inom riksintresseområdet för vindbruk på Rönningssberget med omnejd.</p> <p>Vi har under en längre tid haft en dialog med Ulf Kolmodin som sitter i styrelsen för Dalarnas Ornitologiska förening och Martin Green, zoökologiska institutionen i Lund angående bl.a. nötkråka som finns runt Hässlen. Vi har då funnit att det inte är bevisat att de tjocknäbbade nötkråkorna skulle förolyckas genom kollision med vindkraftverk i närheten av reviren. Det skulle mycket väl kunna vara så att de liksom många fågelarter istället undviker vindkraftverk. Därmed finns det inte bevisat att nötkråkan inte går att samordna med en utbyggnad av vindkraft inom området.</p> <p>Dala Vind vill bland annat därför att kommunens bedömning från samrådshandlingens avsnitt 6.3 område X1 Rönningssberget - Bagghyttan angående skyddet av den tjocknäbbade nötkråkan går före utbyggnad av vindkraft ändras till att ett krav på att ett riktat samråd i frågan görs med ornitologer som en obligatorisk del i en tillståndsansökan avseende eventuell vindkraftsetablering vid Rönningssberget samt att riksintresset för vindbruk kvarstår.</p> <p>Det känns fel att kommunen tar ställning i frågan innan det finns en opartisk utredning i frågan.</p> <p><i>Efter samrådstiden har Dala Vind inkommit med ett kompletterande yttrande:</i></p> <p>DalaVind önskar att kommunen ändrar sin bedömning att inte tillåta någon vindkraftetablering inom det riksintresseområde för vindbruk som ligger intill Natura 2000-området Hässlen.</p> <p>1. Nötkråkan är rödlistad i klassen NT, dvs. en art</p>	<p><i>Se kommentarer på yttranden från Länsstyrelsen i Dalarnas län samt Energimyndigheten. Där framhålls att avvägningen gjorts utifrån dagens kunskapsläge och utifrån försiktighetsprincipen. Rekommendationerna för område X1 kompletteras med att: "Vindkraftsutbyggnad kan övervägas om fördjupade studier av nötkråkornas revir och beteenden kan visa på att en utbyggnad inte riskerar att påverka nötkråkornas population negativt."</i></p> <p><i>Område X1 ska minskas något jämfört med samrådshandlingens redovisning, eftersom reviderat underlag vad gäller nötkråkornas utbredning har inkommit till kommunen.</i></p> <p><i>Dalarnas Ornitologiska Förenings synpunkter framgår av föreningens yttrande, se ovan.</i></p> <p><i>Se ovan.</i></p> <p><i>Dalarnas Ornitologiska Förening har inkommit med ett bemötande av yttrandet, se sid 29 i denna samrådsredogörelse.</i></p>

Remissynpunkter i sammanfattning	Kommentarer
<p>som inte är hotad, men där beståndsstorleken ska hållas under uppsikt.</p> <p>2. Efter källforskning och förda samtal med ornitologer så har det framkommit tvivel huruvida den brednäbbade nötkråkan verkligen har det flygbeteendet som framförs som ett problem och som legat till grund till kommunens bedömning av ärendet.</p> <p>3. Det finns inga beskrivna samband som föranleder att låta avlysa hela riksintresset för vindbruk med hänvisning till att nötkråkan behöver granskog, dels inom sina revir och dels i närheten av födosöksområdet kring Hässlen. Enligt uppgifter som Dala Vind inhämtat från flera ornitologiska källor, måste nötkråkareviren ligga i närheten eller i direkt anslutning till födoplatsen, vilket innebär att den absoluta merparten av dessa inryms inom en radie på 270 -1 100 meter kring Hässlen.</p> <p>Dala Vind ser inte några problem med att kunna kombinera vår verksamhet med Natura2000-områdets intressen. Mot bakgrund av aktuell markanvändning inom område XI finner DalaVind inte någon orsak som motiverar förslaget att redan i detta skede i beslutsprocessen inte tillåta vindkraftsetableringar någonstans inom det utpekade riksintresseområdet för vindbruk som berör Avesta kommun.</p> <p>DalaVind föreslår att båda parter gemensamt utser en grupp oberoende ornitologer som får till uppgift att vidare undersöka bl.a. nötkråkans flyktbeteende för att säkerställa hittills påstådda uppgifter. Det är bäst att undersökningar av detta slag alltid ska åläggas varje exploatör, som en del av den miljökonsekvensbeskrivning (MKB) som ändå ska biläggas varje ansökan.</p>	
<p>Svenska Kraftnät</p> <p>Svenska Kraftnät har flera 220 kV ledningar inom kommunerna. Det är viktigt med ett visst säkerhetsavstånd mellan vindkraftverk och våra anläggningar, vilket framgår av text på sidan 30 i översiktsplanen. Svenska Kraftnät önskar därför vara delaktigt i ärenden där vindkraft planeras i närheten av våra anläggningar.</p> <p>För frågor gällande anslutning av vindkraft till stamnätet har Svenska Kraftnät tagit fram ett vägledande dokument. Dokumentet finns att hämta via vår hemsida under sökväg Energimarknaden/-</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p> <p><i>Referenslistan kompletteras.</i></p>

Remissynpunkter i sammanfattning	Kommentarer
<p>Vindkraft.</p> <p>Svenska Kraftnät vill även påminna om de gällande tekniska krav som omfattar alla vindkraftverk och vindkraftsparker med kapacitet större än 1,5 MW. Dessa krav finns beskrivna i föreskriften SvKFS 2005:2 "Affärsverket svenska kraftnäts föreskrifter och allmänna råd om driftsäkerhetsteknisk utformning av produktionsanläggningar". Även föreskriften finns att hämta via vår hemsida.</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p>
<p>Vattenfall</p> <p>I ett tidigt skede bör kontakt tas med berörd nätägare för att undersöka anslutningsmöjligheten samt att planerad anslutning blir medtagen vid eventuella planer i området. Generellt gäller att för anslutning av ett större antal vindkraftverk kommer utbyggnad av elnätet krävas i form av både nya ledningar och transformatorstationer. Ledningarna kommer att planeras och uppföras kablfierat eller som luftledning med trådsäkra ledningsgator.</p> <p>Regeringen har ställt stränga krav på starkt förkortade elavbrottstider. Vattenfalls uppdrag är att upprätthålla en säker elleverans och att snabbt åtgärda eventuella fel/skador på kraftledningarna för att därmed minimera skadeverkningar till följd av långa elavbrottstider. För att uppfylla dessa krav underhållsinspekteras våra högspänningsledningar regelbundet i enlighet med Elsäkerhetsföreskrifterna, från luften med helikopter samt vid felsökning under pågående elavbrott vilket ofta sker under dåliga väderförhållanden. Detta är en etablerad verksamhetsform vilken Vattenfall använt i decennier och som visat sig vara en tidsbesparande och effektiv metod att hitta, bedöma och avhjälpa fel. Vattenfall flygbesiktigar alla luftledningar med en spänning över 10 kV som inte finns inom tätbyggt område. Riktlinjer för flygbesiktningen tas fram av Transportstyrelsen.</p> <p>För att minimera olycksrisken vid flygning bör det horisontella avståndet från hinder till kraftledning uppgå till minst 100 meter för vindkraftverk med en höjd av högst 50 meter utan stag, samt ett avstånd av 200 meter för vindkraftverk högre än 50 meter samt för alla vindkraftverk med stag.</p> <p>Vattenfall vill att alla detaljplaner och bygglov rörande vindkraftverk inom Avesta Fagersta och Norbergs remitteras till oss för granskning. Even-</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras och texten kompletteras något under avsnitt 3.8.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras.</i></p>

Remissynpunkter i sammanfattning	Kommentarer
<p>tuella ledningsflyttar p g a vindkraftsutbyggnaden bekostas av exploitören.</p> <p>När det gäller infrastruktur i form av telekommunikationer (radiolänk) bör man i första hand ta kontakt med Post- och Telestyrelsen för att få reda på om det finns radiolänkar i området som kan störas. Tar man enbart kontakt med t ex nätoperatörer för mobiltelefoni är det lätt att missa andra användare av radiolänkar såsom t ex Vattenfall.</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p>
<p>Skanova</p> <p>Skanova önskar behålla befintligt nät som passerar området. Tvingas Skanova vidta undanflyttningsåtgärder förutsätter Skanova att den part som initierar åtgärden även bekostar den. För övrigt har Skanova inget att erinra mot byggplanen.</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p>
<p>Sveaskog</p> <p>Sveaskog ser gärna att det etableras vindkraft på våra marker och vill medverka till att nå de nationella miljömålen vad gäller den framtida energiproduktionen. Vi är medvetna om att det finns många konflikter mellan vindkraft och andra intressen. I många fall är avvägningarna mellan vindkraft och andra intressen svåra att göra även efter noggrann prövning.</p> <p>I förslaget har kommunerna pekat ut en del områden som man anser inte är lämpliga för vindkraft, kallade X-områden. I Avesta kommun har man utsett området kring Rönningberget - Bagghyttan till sådant X-område, kallat X1. Område X1 är samtidigt delvis klassat som riksintresse för vindbruk. Inom detta område äger Sveaskog mark. I samrådshandlingarna står att läsa att kommunen inte är positiv till en utbyggnad av vindkraft i området eftersom området måste skyddas på grund av områdets specifika förutsättningar för den brednäbbade nötkräkan. Sveaskog anser att det är olyckligt att kommunen redan i detta skede stänger möjligheterna för en prövning av vindkraftetablering i området. Istället bör frågan om påverkan på den aktuella fågelarten och naturen i övrigt i området bedömas i samband med en eventuell tillståndsprövning enligt miljöbalken.</p>	<p><i>Se kommentarer på yttranden från Länsstyrelsen i Dalarnas län samt Energimyndigheten</i></p>

Remissynpunkter i sammanfattning	Kommentarer
Övriga	
<p>Privatperson 1</p> <p>Personen är mycket positiv till att området i Bastmora, Fagersta kommun undantagits från vindkraftverk, kraftledningar, mobilmaster, teknikbodrar och annat som kan orsaka elektromagnetiska fält, mikrovågor mm. Det är mycket viktigt att personer med funktionshindret elöverkänslighet kan fortsätta vistas i skog och mark eftersom denna möjlighet krymper i takt med den utökade moderna tekniken.</p> <p>Det finns ett intresse för att bygga elsanerade bostadshus i detta lågstrålande område.</p> <p>Vet inte hur man ska gå till väga för att få området juridiskt bindande som fredad zon då det är mycket viktigt att trygga lågstrålande områden.</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p>

MILJÖBEDÖMNING

Miljöbedömningen (kapitel 8 i planen) revideras utifrån inkomna samråds-synpunkter dels på själva miljöbedömningen, dels på andra delar av planen som påverkar miljöbedömningen. De viktigaste ändringarna gäller avgränsning av områdena Vi3 och X1 samt beskrivningen av påverkan på riksintresset för vindbruk.

STÄLLNINGSTAGANDE

Ändringar till följd av inkomna yttranden görs i enlighet med ovanstående.

Västmanland-Dalarna miljö- och byggförvaltning

Eva Widergren
Plan- och byggchef